

R E S P E C T
W O M E N

කාන්තාවන්ට විරෙහි
ප්‍රවණ්ඩත්වය වැළැක්වීම

Ministry of Foreign Affairs of the
Nether

WHO/RHR/18.19

© World Health Organization 2019

Some rights reserved. This work is available under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 IGO licence (CC BY-NC-SA 3.0 IGO; <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/igo>).

Under the terms of this licence, you may copy, redistribute and adapt the work for non-commercial purposes, provided the work is appropriately cited, as indicated below. In any use of this work, there should be no suggestion that WHO endorses any specific organization, products or services. The use of the WHO logo is not permitted. If you adapt the work, then you must license your work under the same or equivalent Creative Commons licence. If you create a translation of this work, you should add the following disclaimer along with the suggested citation: "This translation was not created by the World Health Organization (WHO). WHO is not responsible for the content or accuracy of this translation. The original English edition shall be the binding and authentic edition".

Any mediation relating to disputes arising under the licence shall be conducted in accordance with the mediation rules of the World Intellectual Property Organization.

Suggested citation. RESPECT women: Preventing violence against women. Geneva: World Health Organization; 2019 (WHO/RHR/18.19). Licence: [CC BY-NC-SA 3.0 IGO](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/igo).

Cataloguing-in-Publication (CIP) data. CIP data are available at <http://apps.who.int/iris>.

Sales, rights and licensing. To purchase WHO publications, see <http://apps.who.int/bookorders>. To submit requests for commercial use and queries on rights and licensing, see <http://www.who.int/about/licensing>.

Third-party materials. If you wish to reuse material from this work that is attributed to a third party, such as tables, figures or images, it is your responsibility to determine whether permission is needed for that reuse and to obtain permission from the copyright holder. The risk of claims resulting from infringement of any third-party-owned component in the work rests solely with the user.

General disclaimers. The designations employed and the presentation of the material in this publication do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of WHO concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted and dashed lines on maps represent approximate border lines for which there may not yet be full agreement.

The mention of specific companies or of certain manufacturers' products does not imply that they are endorsed or recommended by WHO in preference to others of a similar nature that are not mentioned. Errors and omissions excepted, the names of proprietary products are distinguished by initial capital letters.

All reasonable precautions have been taken by WHO to verify the information contained in this publication. However, the published material is being distributed without warranty of any kind, either expressed or implied. The responsibility for the interpretation and use of the material lies with the reader. In no event shall WHO be liable for damages arising from its use.

Printed in Switzerland

RESPECT women:

කාන්තාවන්ට විරෝධී
ප්‍රවණ්ඩත්වය වැළැක්වීම

හැඳින්වීම

මෙම ලේඛනයෙහි මූලික පාඨක පිරිස වන්නේ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන්ය. කාන්තාවන්ට චිරෙහි ප්‍රවණ්ඩත්වය වැළැක්වීමේ හා ප්‍රතිචාර දැක්වීමේ යෙදී සිටින වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරන්නන් හට ද මැදිහත්වීම් නිර්මාණය කිරීමේදී, සැලසුම් කිරීමේදී, ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී, අධීක්ෂණයේදී හා ඇගයීමේදී එය ප්‍රයෝජනවත් වනු ඇත.

පටුන

I

කරුණු දැනගන්න

4

6

අවදානම හා ආරක්ෂක සාධක තක්සේරු කරන්න

III

කාන්තාවන්ට එරෙහි ප්‍රචණ්ඩත්වය වැළැක්වීමේ මූලෝපාය 7 ක්‍රියාත්මක කරන්න

8

IV

10

මැදිහත්වීම් පිළිබඳ සාක්ෂි තක්සේරු කිරීම

V

වෙනස් කිරීමේ න්‍යායක් නිර්මාණය කරන්න

12

VI

14

වැළැක්වීමේ මාර්ගෝපදේශ මූලධර්ම ආදේශ කරන්න

VII

වැළැක්වීම සඳහා හැකියාව ඇති කරන පරිසරය ශක්තිමත් කරන්න

16

VIII

18

සාර්ථක වන දේ අනුරූප කරගන්න, පුළුල් කරන්න

IX

ප්‍රගතිය අධීක්ෂණය, ඇගයීම හා මැනීම කරන්න

20

X

22

**ක්‍රියාකාරීත්වය සඳහා
කැපවන්න**

කරුණු දැනගන්න

කාන්තාවන්ට එරෙහි ප්‍රචණ්ඩත්වය (VAW) යනු මානව හිමිකම් උල්ලංඝනයකි. එය සමාජභාවී අසමානතාව තුළ මුල්බැසගෙන තිබේ. එය මහජන සෞඛ්‍ය ප්‍රශ්නයකි. තිරසර සංවර්ධනයට බාධාවකි.

ආසන්න වශයෙන් ලොව පුරා කාන්තාවන්ගෙන් **තුනෙන් එකක් (35%)** සමීප සහකරු විසින් සිදුකරනු ලබන ශාරීරික සහ/ හෝ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට හෝ ඕනෑම වැරදිකරුවකු විසින් සිදුකරනු ලබන ලිංගික හිංසනය ඇතුළත් නොවන ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට මුහුණදී තිබේ.

ගෝලීයව, කාන්තාවන්ගෙන් **30%** ක් තම ජීවිත කාලය තුළදී සමීප සහකරු විසින් සිදුකරනු ලබන ශාරීරික සහ/ හෝ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයට මුහුණදී ඇත.

නවයොවුන් ගැහැණු ළමයින්, තරුණ කාන්තාවන්, වාර්ගික හා වෙනත් සුළුතරයන්ට අයිති කාන්තාවන්, සංක්‍රාන්ති ලිංගික කාන්තාවන් සහ ආබාධ සහිත කාන්තාවන් විවිධ ස්වරූපයේ ප්‍රචණ්ඩත්වයන් සම්බන්ධ **ඉහළ අවදානම්වලට** මුහුණදෙති.

.....
මානුෂීය හදිසි අවස්ථා හේතුවෙන් දැනට පවත්නා ප්‍රවණතාවය වර්ධනය විය හැකි අතර අමතර ආකාරවල කාන්තාවන්ට හා ගැහැණු ළමයින්ට විරෝධී ප්‍රවණතාවය පැහැදිලිව හැකිය.

.....
ගෝලීයව කාන්තා මිනීමැරුම්වලින් **38%-50%** ප්‍රමාණයක් සිදුකරනු ලබන්නේ **සමීප සහකරුවන්** විසිනි.

.....
ප්‍රවණතාවය කාන්තාවන්ගේ ආර්ථික හා මානසික **සෞඛ්‍යයට** හා යහපැවැත්මට අහිතකර ලෙස බලපායි. එහි **සමාජ හා ආර්ථික ප්‍රතිඵල** තිබේ. පවුල්වලට, ප්‍රජාවන්ට හා සමාජයන්ට බලපෑම් ඇතිකරයි.

.....
පහළ මට්ටමේ අධ්‍යාපනය, ළමාවියේදී ප්‍රවණතාවයට නිරාවරණය වීම, සමීප සම්බන්ධතාවලදී අසමාන බලය සහ ප්‍රවණතාවය හා සමාජභාවී සමානාත්මතාව පිළිගන්නා ආකල්ප සහ සමාජ සම්මතයන් හේතුවෙන් **සමීප සහකරු ප්‍රවණතාවයේ හා ලිංගික ප්‍රවණතාවයේ අත්දැකීම් ලැබීමේ** අවදානම වැඩිවේ.

.....
පහළ මට්ටමේ අධ්‍යාපනය, ළමයින්ට වැරදි ලෙස සැලකීම හෝ පවුල තුළදී ප්‍රවණතාවයට නිරාවරණය වීම, හානිකර අත්දැකීම් මත්පැන් භාවිතා කිරීම, ප්‍රවණතාවය පිළිගන්නා ආකල්ප සහ සමාජභාවී අසමානතාව හේතුවෙන් **සමීප සහකරු ප්‍රවණතාවය සිදුකිරීමේ අවදානම** වැඩිවේ.

.....
ප්‍රවණතාවයෙන් බේරුණු කාන්තාවන්ගෙන් බහුතරය (**55-95%**) එය හෙළිදරව් කරන්නේ හෝ කිසිදු ආකාරයක සේවාවන්ගේ සහාය ලබාගන්නේ හෝ නැත.

.....
කාන්තාවන්ට සහ ගැහැණු ළමයින්ට විරෝධී ප්‍රවණතාවය **වැළැක්විය හැකිය**. ප්‍රවණතාවය වැළැක්වීම සඳහා අවදානම් නිර්මාණය කරන සාධක අවම කරන්න. ආරක්ෂණ සාධක වර්ධනය කරන්න.

.....

අවදානම් සහ ආරක්ෂණ සාධක තක්සේරු කරන්න¹

අවදානම් සාධක

දේපළ හිමිකම සම්බන්ධ වෙනස්කොට සලකන හිඟි, විවාහය, දික්කසාදය හා ළමා භාරකාරත්වය

කාන්තාවන් සම්බලගන්වී තිබීමේ පහළ මට්ටම හා පහළ මට්ටමේ අධ්‍යාපනය

කාන්තාවන්ට විරෝධී ප්‍රවණත්වය සම්බන්ධයෙන් හිඟි නොමැතිකම හෝ බලාත්මක කිරීමේ අඩුපාඩු

ආයතනවල සමාජභාවී වෙනස්කම් (උදා: පොලිසිය, සෞඛ්‍ය)

පිරිමි වරප්‍රසාදිත තත්වය සහ කාන්තා ස්වාධීපත්‍යය වර්ධනය කරන භාහිකර සමාජ සම්මතයන්

දුර්දතාවේ හා විරැකියාවේ ඉහළ මට්ටම

ප්‍රවණත්වයේ සහ අපරාධවල ඉහළ අනුපාතිකය

මත්පැන්, මත්ද්‍රව්‍ය සහ අවි ආයුධ

සමබන්ධතාවන්ට අදාළව ඉහළ මට්ටම්වල අසමානතාව/ පිරිමින් විසින් සම්බන්ධතා පාලනය කිරීම/සහකරුවා මත රඳාපැවතීම

පිරිමින්ගේ බහුවිධ ලිංගික සම්බන්ධතා

පිරිමින් විසින් මත්ද්‍රව්‍ය සහ මත්පැන් භාහිකර ලෙස භාවිතා කිරීම

ළමාවියේ ප්‍රවණත්වයේ අත්දැකීම් ලැබීම සහ/ හෝ පවුල තුළ ප්‍රවණත්වයට හිරාවරණය වීම

මානසික අසමතුලිතතා

ප්‍රවණත්වය සාමාන්‍ය දෙයක් ලෙස භාරගැනීම සාධාරණීකරණය කරන ආකල්ප

සමාජයීය

පුරා

අන්තර් පුද්ගල

පුද්ගල

සමාජයීය

පහත දැක්වෙන ආකාරයේ නීති:

- සමාජභාවී සමානාත්මතාව ප්‍රවර්ධනය කරන
- විධිමත් රැකියාවන් වෙත කාන්තාවන්ගේ ප්‍රවේශය ප්‍රවර්ධනය කරන
- කාන්තාවන්ට වරෙන් ප්‍රවණ්ඩත්වය සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කරන

ප්‍රජා

අවිනිංසාව හා සමාජභාවී සාධාරණත්වය සහිත සම්බන්ධතා සහ කාන්තාවන් සවිබලගැන්වීම ප්‍රවර්ධනය කරන සමාජ සම්මතයන්

අන්තර් පුද්ගල

තීරණ ගැනීමේ හා ගෘහස්ථ වගකීම් බෙදාහැරීම සමාජභාවී සමානාත්මතාව ප්‍රධාන ලක්ෂණයක් වන සමීප සම්බන්ධතා

පුද්ගල

පවුල තුළ ප්‍රවණ්ඩත්වයට හිරාවරණය නොවීම

කාන්තාවන් හා පිරිමින් සඳහා ද්විතීයික අධ්‍යාපනය සහ කාන්තාවන් සහ පිරිමින් අතර අධ්‍යාපන මට්ටමේ අඩු අසමානතාව

පිරිමින් හා පිරිමි ළමයින් ද, කාන්තාවන් හා ගැහැණු ළමයින් ද සමාජානුයෝගය කර තිබෙන අතර සමාජභාවී වශයෙන් සාධාරණ ආකල්ප සහිතය

**ආරක්ෂණ
සාධක**

R E S P E C T

කාන්තාවන්ට චිරෙහි
ප්‍රචණ්ඩත්වය වැළැක්වීම
සඳහා මූලෝපායන්
ක්‍රියාත්මක කිරීම²

7

→ R සම්බන්ධතා කුසලතා ශක්තිමත් කිරීම

පුද්ගලයන් හෝ කාන්තාවන්, පිරිමින් හෝ යුවල කණ්ඩායම් ඉලක්ක කරගත්, අන්තර් පුද්ගල සන්නිවේදනය, ගැටුම් කළමනාකරණය සහ පොදු තීරණ ගැනීම සම්බන්ධ මූලෝපායන්ට අදාළ වේ.

→ E කාන්තාවන් සවිබලගැන්වීම

මෙය අදාළ වන්නේ, දේපළ හිමිකාරත්වයේ උරුමය හා අයිතිය, ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය සහ සවිබලගැන්වීමේ පුහුණු මැදිහත්වීම්, සාමූහික ක්‍රියාකාරකම්, ආරක්ෂිත අවකාශ නිර්මාණය කිරීම සහ ස්වයං සඵලතාව, විශ්වසනීය ශක්තිමත් වර්ධන, සාකච්ඡා සහ ස්වයං විශ්වාසය සම්බන්ධයෙන් කුසලතා ගොඩනැගීම සඳහා මගපෙන්වීම ඇතුළත් ආර්ථික හා සමාජ සවිබලගැන්වීම්වලටයි.

→ S සේවාවන් තහවුරු කිරීම

පොලිසිය, හිඟ, සෞඛ්‍ය සහ සමාජ සේවා ඇතුළු ප්‍රවණ්ඩත්වයෙන් බේරුණු පුද්ගලයන්ට සපයනු ලබන සේවාවන් පරාසයකට අදාළ වේ.

→ P දිළිඳුකම අවම කිරීම

දිළිඳුකම දුරලීම මූලික වශයෙන් ඉලක්ක කරන ලද කාන්තාවන් හෝ පවුල් හෝ ඉලක්ක කළ මූලෝපායන්ට අදාළ වේ. මුදල් ලබාදීම, ඉතිරි කිරීම්, ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ණය, ශ්‍රම බලකා මැදිහත්වීම් ආදිය වියට අයත් වේ.

→ E පරිසරයන් සුරක්ෂිත කිරීම

ආරක්ෂිත පාසල්, පොදු අවකාශ සහ සේවා පරිසරයන් නිර්මාණය කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ගයන් ඇතුළත් ප්‍රයත්නයන්ට අදාළ වේ.

→ C ළමා හා නවයොවුන් අපයෝජන වැළැක්වීම

INSPIRE - 7 strategies for preventing violence against children හි සඳහන් ආකාරයේ යහපත් පවුල් සම්බන්ධකම් ස්ථාපිත කිරීම, ශාරීරික දඬුවම් තහනම් කිරීම සහ මව්පිය වගකීම හා සම්බන්ධ වැඩසටහන් සමග අදාළ වේ.

→ T ආකල්ප, විශ්වාසයන් සහ සමාජ සම්මතයන් වෙනස් කිරීම කිරීම

කාන්තාවන්ට චරෙහි ප්‍රවණ්ඩත්වය සාධාරණීකරණය කරන හා බේරුණු පුද්ගලයන් පිළිකුලට ලක්කරන හානිකර සමාජභාවී ආකල්පවලට, විශ්වාසයන්ට, සමාජ සම්මතයන්ට හා කාන්තා යටත්තාවය හා පිරිමි වරප්‍රසාදිත තත්වය තහවුරු කරන ඒකාකෘතිවලට අහියෝග කරන මූලෝපායන් සමග සම්බන්ධ වේ. මේවා පොදු ප්‍රචාරණ ක්‍රියාමාලා සහ ප්‍රජා බලමුළුගැන්වීමේ ප්‍රයත්නයන් සඳහා වන සමූහ අධ්‍යාපනය අයත් වන පුළුල් පරාසයක විහිදේ.

සම්බන්ධතා කුසලතා ශක්තිමත් කිරීම

සමානාත්මතාවාදී ආකල්ප සහ සම්බන්ධතා ප්‍රවර්ධනය කරන කාර්යාල සහ පිරිමි කණ්ඩායම් පාදක වැඩමුළුව

ශ්‍රවණවලට සපයනු ලබන උපදේශනය හා ප්‍රතිකාර

උදාහරණ

කණ්ඩායම් පාදක වැඩමුළුව
දකුණු අප්‍රිකාවේ වයස අවුරුදු 15-26 අතර කාර්යාල සහ පිරිමින් අතර Stepping Stones වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් පසු අවුරුදු දෙක තුළදී පදනම් නියැදියට සාපේක්ෂව මැදිහත්වීමේ කණ්ඩායම තුළ පිරිමින් සමීප සහකාර ප්‍රවණ්ඩත්වය, දූෂණය හා හුවමාරු ලිංගික ගනුදෙනු සිදුකිරීමේ ඉඩ අඩු විය.^x

කාර්යාල සම්බලනයන් වීම

ජීවන කුසලතා, ආරක්ෂිත අවකාශ, උපදේශනය ඇතුළත් කාර්යාල සහ ගැහැණු ළමයින් සඳහා පුහුණුව

උරුමය සහ දේපළ හිමිකාරිත්වය සම්බන්ධ ප්‍රතිපත්ති සහ මැදිහත්වීම්

ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය හෝ ඉතුරුම් සහ ණය සහ සමාජභාවී හා සම්බලනයන්වීමේ පුහුණු උපාංග

උදාහරණ

ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය සහ සමාජභාවය හා සම්බලනයන් වීම
දකුණු අප්‍රිකාවේ IMAGE ව්‍යාපෘතිය (ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආධාර හා සමාජභාවී සාධාරණත්වය සම්බන්ධ මැදිහත්වීම) මගින් ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය හා සමාජභාවය හා ප්‍රජා සම්බලනයන් වීම සම්බන්ධ පුහුණුව සහ ප්‍රජා බලමුළුවෙන්වීම ක්‍රියාමාර්ග තරහා කාර්යාල සම්බලනයන්වනු ලැබේ. අධ්‍යයන මගින් පෙන්වා දෙන ලද පරිදි, එමගින් මැදිහත්වීම සිදුවූ කණ්ඩායම තුළ ප්‍රවණ්ඩත්වය වසර දෙකකදී 50%කින් අවම විය. මෙම මැදිහත්වීම පිරිවැය පැත්තෙන් ඉතා ඵලදායී වූ අතර, පුළුල් කිරීමේ දැවුරුදු කාලය තුළදී එක් මැදිහත්වීමක් වෙනුවෙන් වන එක්සත් ජනපද ඩොලර් 244ක් බැගින් වන මුදල් ඉතිරි කරගත හැකි විය.^{xx}

සේවාවන් තහවුරු කිරීම

සේවාවන් වෙත ප්‍රවේශය ලබාගැනීමට සහාය ලබාදීම සඳහා සම්බලනයන්වීමේ මැදිහත්වීම් හෝ මනෝසමාජ සහාය (චිහම්, උද්දේශනය)

මත්පැන් අවහානිතය වැළැක්වීමේ මැදිහත්වීම්

රැකවරණ ස්ථාන

සෘජු දුරකථන අංක

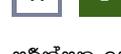
එක් තැනකින් සේවා සපයන මධ්‍යස්ථාන

වැරදි කරන්නන්ගේ මැදිහත්වීම්

කාර්යාලයන්ගේ පොලිස් ස්ථාන/ ඒකක

පරීක්ෂක සෞඛ්‍ය සේවා

ආයතනික පරිසරය වෙනස් නොකර ආයතනික පිරිස් සංවේදී කිරීම හා පුහුණුව

උදාහරණ

බේරූණු පුද්ගලයන් සඳහා උද්දේශනය
ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ මිනිගන්හි ප්‍රජා උද්දේශන ව්‍යාපෘතිය යනු, සමීප සහකාර ප්‍රවණ්ඩත්වයෙන් බේරූණු කාර්යාල වින්දිතයන්ට තම ජීවිතවල පාලනය හැවත ස්ථාපිත කරගැනීම සඳහා උපකාර කිරීම සඳහා සැලසුම් කරන ලද සාක්ෂි මත පදනම් වූ වැඩසටහනකි. එහිදී පුහුණු උද්දේශකවරුන් විසින් බේරූණු පුද්ගලයන්ට උද්දේශනය සහ එක් එක් පුද්ගලයා වෙනුවෙන් ප්‍රජා සමීපත් හා සමාජ සහාය වෙත සැලසුම් කරන ලද සහාය සපයනු ලැබේ. මෙම මැදිහත්වීම මගින් ප්‍රවණ්ඩත්වය නැවත සිදුකිරීමේ ප්‍රවණතාව හා විෂාධය අවම කළ හැකි බව සොයාගන්නා ලදී. එසේම, ජීවිත ගුණය හා සමාජ සහාය වර්ධනය කිරීමේ හැකියාව ද වියට තිබේ. මැදිහත්වීම අවසන් වී අවුරුදු දෙකකට පසුව පවා සාධනීය වෙනස්කම් දිගටම සිදුවෙමින් තිබිණි.^y

මැදිහත්වීම් පිළිබඳ සාක්ෂි තක්සේරු කිරීම³

දිළිඳුකම අවම කිරීම

කොන්දේසි සහිත හා රහිත මුදල් හුවමාරු ඇතුළු ආර්ථික හුවමාරු සහ වඩුවර සහ හුවමාරු ගනුදෙනු

රැකියා ප්‍රතිපත්ති, ජීවනෝපාය සහ රැකියා පුනුක්‍රම ඇතුළු ශ්‍රම බලකා මැදිහත්වීම්

අමතර උපාංග රහිතව ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය හෝ ඉතුරුම් මැදිහත්වීම්

උදාහරණ

ආර්ථික හුවමාරු
ලෝක ආහාර වැඩසටහන විසින් මුදල්, වඩුවර සහ ආහාර ලබාදීමේ වැඩසටහනක් උතුරු ඉක්වදෝරයේ ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. එහි ඉලක්කය වූයේ හානිකර ප්‍රදේශවල දිළිඳු කාන්තාවන්ය. අරමුණ දිළිඳුකාවය අවම කිරීමයි. මාසික පෝෂණ රැස්වීම්වලට සහභාගී වීමේ කොන්දේසිය මත වැඩසටහනට සහභාගී වූ පවුල්වලට මාස හයක් පුරා ඩොලර් 40ක් වටිනා මුදල් මාසිකව ලැබිණි. කාන්තාවන්ගේ වර්ගාවන් පාලනයට ලක්කිරීම සහ සමීප සහකරුවන් විසින් සිදුකරනු ලබන ආර්ථික සහ/ හෝ ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය 19-30% අතර ප්‍රමාණයකින් අවම විය. මේ සඳහා සත්‍ය ස්වරූපී යාන්ත්‍රණයක් වන්නේ යුවල අතර දිළිඳුකාවය සම්බන්ධ ආතති හේතුවෙන් සිදුවන ගැටුම් අවම වීමයි.¹

පරිසරයන් සුරක්ෂිත කිරීම

යටිතල පහසුකම් සහ ප්‍රවාහනය

අසල සිටින්නන්ගේ මැදිහත්වීම්

සමස්ත පාසල් මැදිහත්වීම්

උදාහරණ

Right to Play - පාසල්වල ළමයින් අතර හා ළමයින්ට එරෙහිව ප්‍රචණ්ඩත්වය වැළැක්වීම
පාකිස්තානයේ සිව්දි ප්‍රාන්තයේ හයිඩ්‍රාබාද්හි රයිට් ටු ප්ලේ මැදිහත්වීමට රජයේ පාසල්වල ගැහැණු හා පිරිමි ළමයින් 40ක් සම්බන්ධ වූහ. ක්‍රීඩා පාදක අධ්‍යාපනික වැඩසටහනක් වන එමගින් විශ්වාසය, සන්නිවේදනය, සහකම්පනය, හිශේධාත්මක හැඟීම් සමග කටයුතු කිරීම, දරාගැනීම, සහයෝගය, හායකත්වය, විවාරාත්මක චිත්තනය සහ ගැටුම්, නොඉවසීම, සමාජභාවී වෙනස්කම් හා සම වයස් ප්‍රචණ්ඩත්වය පිටුදැකීමට උපකාර කරන ගැටුම් නිරාකරණය ආදී ජීවන කුසලතා සංවර්ධනය කරගැනීමේ අවස්ථාව ලැබිණි. මැදිහත් වීමෙන් මාස 24කට පසුව, පිරිමි ළමයින් අතර 33%ක හා ගැහැණු ළමයින් අතර 59%ක සම වයස් වින්දිතකරණයේ අඩුවක් ද, පිරිමි ළමයින් අතර 45%ක හා ගැහැණු ළමයින් අතර 66%ක ආර්ථික දුඹුවම්වල අඩුවක් ද, පිරිමි ළමයින් අතර 65%ක හා ගැහැණු ළමයින් අතර 70%ක ගෘහස්ථ ප්‍රචණ්ඩත්වය දැකීමේ අඩුවක් ද ඇගයීමක් මගින් පෙන්නුම් කරන ලදී.²

ළමා හා නවයොවුන් අපයෝජන වැළැක්වීම

හිවෙස් වෙත යාම සහ සෞඛ්‍ය සේවකයන්ගේ විහිදීම

දරුවන් හැඳීමේ මාපිය මැදිහත්වීම්

ප්‍රචණ්ඩ අන්දැකීම් ලබන සහ සමීප සහකරු ප්‍රචණ්ඩත්වයේ අන්දැකීම් ලබන ළමයින් සඳහා මනෝසමාජීය සහාය

ජීවන කුසලතා/ පාසල් පාදක විෂයමාලා, දූෂණය සහ තාවකාලික සම්බන්ධවල ප්‍රචණ්ඩත්වය වැළැක්වීමේ පුනුක්‍රම

ආකල්ප, විශ්වාසයන් සහ සමාජ සම්මතයන් වෙනස් කිරීම කිරීම

ප්‍රජා බලමුළුගැන්වීම්

ආකල්ප සහ සමාජ සම්මතයන් වෙනස් කිරීම ප්‍රවර්ධනය කරන කාන්තා සහ පිරිමි කණ්ඩායම් පදනම් කරගත් වැඩසටහන

සමාජ අලෙවිකරණය හෝ විනෝද අධ්‍යාපනය හෝ සාමූහික අධ්‍යාපනය

ආකල්ප සහ සමාජ සම්මතයන් වෙනස් කිරීම සඳහා පිරිමින් සහ පිරිමි ළමයින් සමග සාමූහික අධ්‍යාපනය

තනි දැනුවත් කිරීමේ ව්‍යාපාර/ තනි උපාංග සන්නිවේදන ව්‍යාපාර

උදාහරණ

ප්‍රජා බලමුළුගැන්වීම්
උගන්වාගෙන ප්‍රජා මැදිහත්වීමක් වන SASA! මගින් පිරිමින් හා කාන්තාවන් අතර සම්බන්ධතාවල බල තුලනය වෙනස් කිරීම මගින් කාන්තාවන්ට එරෙහි ප්‍රචණ්ඩත්වය වැළැක්වීම අරමුණු කරන ලදී. එම ප්‍රජාවන්ගේ කාන්තාවන් හා පිරිමින් අතරින් 76%ක් තම සහකාරයට එරෙහි ප්‍රචණ්ඩත්වය පිළිගත හැකි දෙයක් ලෙස සලකන බව ද, පාලිත ප්‍රජාවන්ගේ කාන්තාවන් හා පිරිමින් අතරින් එය පිළිගත්තේ 26%ක් පමණක් බව ද අධ්‍යයන මගින් පෙන්වාදෙන ලදී. පර්ක්ෂණ අදියරේදී, සහකරු ප්‍රචණ්ඩත්වයේ එක් සිදුවීමකට එක්සත් ජනපද ඩොලර් 460ක් බැගින් වන වියදම් වළක්වාගන්නා ලදී. මැදිහත්වීම් පිරිවැය අතින් එලදායී වන අතර පුළුල් කිරීම හරහා වැඩි ආර්ථික වාසි ලබාගත හැකිය.³

යතුර ⁴

- බලාපොරොත්තු සහගත. <1 පර්ණාමය විසින් ප්‍රචණ්ඩත්ව ප්‍රතිඵලවල සැලකිය යුතු අඩුවීමක් පෙන්නුම් කරනු ලැබේ.
- වැඩිදුර සාක්ෂි අවශ්‍යය. <1 පර්ණාමය විසින් ප්‍රචණ්ඩත්වය සම්බන්ධ මධ්‍යකාලීන ප්‍රතිඵලවල වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරයි.
- ගැටලු සහගත - පර්ණාමය විසින් ප්‍රචණ්ඩත්වය අවම කිරීම සම්බන්ධයෙන් පෙන්නුම් කරන්නේ විකෛතම පරස්පර ප්‍රතිඵලය.⁵
- සාක්ෂි නොමැත - මැදිහත්වීම් තවමත් එතරම් බැරෑරුම් ලෙස පර්ණාමය වී නැත.
- අකාර්යක්ෂම. <1 පර්ණාමය විසින් ප්‍රචණ්ඩත්ව ප්‍රතිඵලවල අඩුවීමක් පෙන්නුම් කරනු නොලැබේ.
- H** | ලෝක බැංකුවේ ඉහළ ආදායම් රටවල් (HIC)
- L** | ලෝක බැංකුවේ පහළ හා මැදි ආදායම් රටවල් (LMIC)

මෘදුකත්වය

- R** සම්බන්ධතා කුසලතා ශක්තිමත් කිරීම
- E** කාන්තාවන් සවිබලගැන්වීම
- S** සේවාවන් තහවුරු කිරීම
- P** දිළිඳුකම අවම කිරීම
- E** පිරිසරයන් සුරක්ෂිත කිරීම
- C** ළමා හා නවයෞවුන් අපයෝජන වැළැක්වීම
- T** ආකල්ප, විශ්වාසයන් සහ සමාජ සම්මතයන් වෙනස් කිරීම කිරීම

දැනුම හා දරාගැනීම මත ගොඩනැගෙමින් විසඳුම් සොයාගැනීම සඳහා පුජාවන්ට සම්පත් සැපයීම හා සහාය වීම

ප්‍රවණතාවයට මුහුණදෙන ආකාරයේ

ප්‍රවණතාවයෙන් පීඩාවට පත්වන පවුල්

ඉහළ මට්ටමේ ප්‍රවණතාවයක් ඇති පුජාවන්

බාධක

- කාන්තා ස්වාධීනතාවයේ සීමා
- ප්‍රවණතාවයට නිරාවරණය වන ළමයි
- පිරිමි බලය තහවුරු කරන සමාජ සම්මතයන්
- ප්‍රමාණවත් සේවා
- කාන්තාවන්ට හිඟිමය හා සමාජ ආරක්ෂාව
- දේශපාලන අධිෂ්ඨානය සහ සම්පත් හිඟ වීම
- ප්‍රමාණවත් තරම් සම්පත් නැති කාන්තා සංවිධාන හෝ ව්‍යාපාර

කාන්තාවන්ට චිරෙහි ප්‍රවණ්ඩත්වය සම්බන්ධ වැඩසටහන් පුළුල්ව ක්‍රියාත්මක කර ඇත

කාන්තාවන්ට චිරෙහි ප්‍රවණ්ඩත්වය සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම සඳහා වැඩි සම්පත් හා දේශපාලන අධිෂ්ඨානය

කාන්තාවන්ට චිරෙහි ප්‍රවණ්ඩත්වය මහජන සෞඛ්‍ය ප්‍රශ්නයක් බවට සහ විය වැළැක්විය හැකි බවට තිබෙන ඉහළ දැනුවත් බව

සෞඛ්‍යය, ආර්ථිකය සහ සමාජ සංවර්ධනය සම්බන්ධ ආංශික ප්‍රතිඵල වැඩිදියුණු කිරීම (උදා: වැඩිදියුණු කරන ලද මානසික සෞඛ්‍යය, අවම කරන ලද ගෘහ දුර්වලතාව, වැඩිදියුණු කරන ලද කාන්තා හා ළමා සෞඛ්‍යය, වැඩිදියුණු කරන ලද කාන්තා අධ්‍යාපනය හා ඉපැයීම් සහ අවම කරන ලද නොපැමිණීම)

පවුල්, ප්‍රජාවන් සහ ආයතන සමාජභාවී සමානතාව සමාජ සම්මතයක් ලෙස විශ්වාස කරමින් පුළුල්ව සංවර්ධනය කරයි. තවදුරටත් කාන්තාවන්ට චිරෙහි ප්‍රවණ්ඩත්වය පිළිනොගනියි

පිරිමි කාන්තාවන් සමානයන් ලෙස පිළිගෙන සලකති

කාන්තාවන්ට ස්වාධීන තීරණ ගත හැකිය.

කාන්තාවන්ට තම අයිතිවාසිකම් හා වැඩසටහන් වෙත ප්‍රවේශය පිළිබඳ දැනුම තිබේ.

පවුල්වල, ප්‍රජාවන්ගේ සහ සමාජව වැඩිදියුණු කරන ලද සෞඛ්‍ය හා සංවර්ධන ප්‍රතිඵල

කාන්තාවෝ තම මානව හිමිකම් භුක්ති විඳිමින් සංවර්ධනයට දායක වෙති.

කාන්තාවන්ට චිරෙහි ප්‍රවණ්ඩත්වය අවම කර හෝ දුරලා තිබේ.

සමානත්වය හා ගරුත්වය සම්ප. පවුල් හා ප්‍රජා සම්බන්ධතාවලදී භාවිතා වේ.

අන්තර් පුද්ගල ගැටුම් සාමකාමී ලෙස විසඳාගනු ලැබේ.

ඵලදායී

වැඩසටහන්කරණය සඳහා

මූලික වටිනාකම්

දැනුම ජනනය කිරීම හා බෙදාහැරීම

කාන්තාවන්ගේ ආරක්ෂාවට පළමු තැන දීම හා හානි නොකිරීම

තොරතුරුවල රහස්‍යභාවය තහවුරු කරන්න. අනපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල පුරෝකථනය කර ඒ සම්බන්ධයෙන් අවශ්‍ය කටයුතු කරන්න.

1

සමාජභාවී සමානාත්මතාව සහ කාන්තාවන්ගේ මානව හිමිකම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම

අසමාන සමාජභාවී හා බල සම්බන්ධතා සහ කාන්තාවන් මත පිරිමින්ගේ වරප්‍රසාදිත තත්වය විශ්ලේෂණය වැඩසටහන්කරණයේ මධ්‍යයේදී තහවුරු කිරීම

2

කිසිවකු අත්හැර නොදැමීම

බහුවිධ සහ විකිනෙක විනිවිද යන ලිංගිකත්වය, සමාජභාවය, පන්තිය, ජාතිය, ජනවර්ගය, ආබාධිතභාවය, ලිංගික නැමියාව, සමාජභාවී අනන්‍යතාව මත පදනම් වන වෙනස්කම් ස්වරූප සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම

3

වනස් කිරීමේ න්‍යායක් සංවර්ධනය කිරීම

වැඩසටහන්කරණ ආදානයන් අතරමැදිකාලීන ප්‍රතිඵල සහ ඇතිවිය හැකි බලපෑම් සම්බන්ධ වෙනස්කම්වලට හේතු වන ආකාරය විස්තර කිරීම.

4

සාක්ෂි මත පදනම් වූ වැඩසටහන්කරණය ප්‍රවර්ධනය කිරීම

වැඩසටහන්කරණයට තොරතුරු සැපයීමේදී සාර්ථක වන්නේ හා දැනුම බෙදාගැනීම සඳහා පහසුකම් සලසන්නේ කුමක්ද යන්න පිළිබඳ සාක්ෂි පදනම ගොඩනැගීම සඳහා අධීක්ෂණ සහ ඇගයීම් පද්ධති ශක්තිමත් කිරීම

5

මාර්ගෝපදේශ මූලධර්ම යොදාගැනීම

6

සහභාගීත්ව ප්‍රවේශයන් අනුගමනය කිරීම

පෞද්ගලික නැවත සිහිපත් කිරීම් හා විචාරාත්මක වින්තනය උත්තේජනය කරන්න. ජනතාවගේ හඬ, හිඟෝජනය හා මහජනයාගේ කුසලතා ගොඩනගන්න.

7

සම්බන්ධීකරණය ප්‍රවර්ධනය කරන්න

දේශීය හා ජාතික මට්ටම්වලදී අංශ හා සංවිධාන අතර හවුල්කාරීත්වයන්ට උපකාර කිරීම.

8

ඒකාබද්ධ මැදිහත්වීම් ක්‍රියාත්මක කිරීම

කාන්තාවන්ට ඵරෙහි ප්‍රවණ්ඩත්වය පසුබිමෙහි තිබෙන බහුවිධ අවදානම් සහ පවුල් තුළ විවිධ ස්වරූපවල ප්‍රවණ්ඩත්වය හා සම්බන්ධ සාධක පිළිබඳ කටයුතු කිරීම සඳහා පුද්ගලයන්, පවුල් හා ප්‍රජාවන් සමග සාමූහික වැඩසටහන්කරණය සඳහා පහසුකම් සැපයීම.

9

වැළැක්වීමේ ක්‍රියාවල අඛණ්ඩතාව සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම

වැළැක්වීමේ හා ප්‍රතිචාර මැදිහත්වීම් සම්බන්ධ කරන්න.

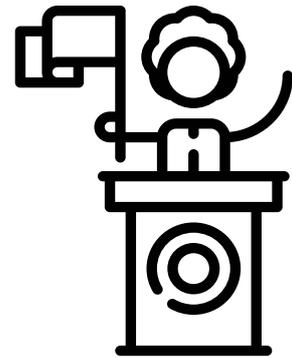
10

ජීවන මාර්ග ඵලදායී

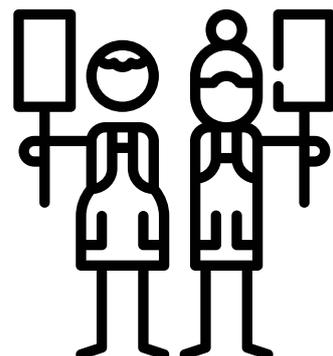
කල්තබා වැළැක්වීම වෙනුවෙන් ළමයින්, නවයොවුන් පුද්ගලයන් සහ තරුණ ජනයා සම්බන්ධයෙන් සාර්ථක වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම.

වැළැක්වීමේ හැකියාවන් අතිකරන පරිසරය

a කාන්තාවන්ට විරෙහි ප්‍රවේශයක් වශයෙන් හෙළාදැකීමේ ක්‍රියාකාරීතා සඳහා නායකයන් හා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන් වෙතින් දේශපාලනික කැපවීම නිර්මාණය කරගැනීම.

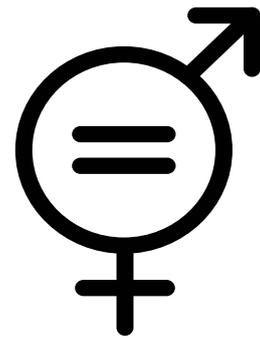

b කාන්තා සංවිධාන සඳහා ආයෝජනය කිරීම, ඒවා සමග කාර්යයන් නිර්මාණය කරගැනීම, සම්පත් සැපයීම හා සහාය වීම.

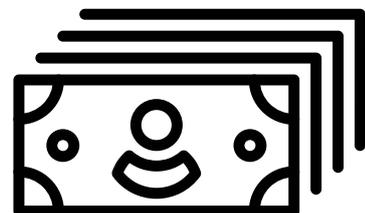

ශක්තිමත් කිරීම

c කාන්තාවන්ට විරෙහි ප්‍රවණ්ඩත්වය සහ සමාජභාවී සමානාත්මතාව සම්බන්ධයෙන් **නීති** නිර්මාණය කිරීම හා **ප්‍රතිපත්ති** බලාත්මක කිරීම. ද්විතීයික අධ්‍යාපනයට ප්‍රවේශය දු වියට අයත් වේ.⁶

d කාන්තාවන්ට විරෙහි ප්‍රවණ්ඩත්වය සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම සඳහා වැඩසටහන්, සමීක්ෂණ සහ ආයතන ශක්තිමත් කිරීම හා සෞඛ්‍ය, අධ්‍යාපන, නීතිය බලාත්මක කිරීමේ හා සමාජ සේවා අංශවල ධාරිතා සංවර්ධනය සඳහා **සම්පත්** වෙන්කරන්න.

සාර්ථක වන දේ අනුරූප කරගෙන පුළුල් කරන්න

නියාමන පදනමින් සාර්ථක බව පෙනෙන පුළුල්කරණය වැළැක්වීමේ මැදිහත්වීම් විවිධ ආකාරවලින් පුළුල් කළ හැකිය. ඒ ආකාර නම්, ප්‍රතිලාභීන් විකතු කිරීම, වෙනත් තුරන්ලිය ස්ථානවල ඒ හා සමාන වැඩසටහන් සිදුකිරීම, එම මැදිහත්වීම් තුළ ප්‍රදේශය පුළුල් කිරීම ආදියයි. අලුත් පරිසරයක පුළුල් කරනු ලබන මැදිහත්වීම් එම සංදර්භයට අනුරූප කරගත යුතුය. ඒ සඳහා දේශීය සංස්කෘතිය, වටිනාකම් සහ සම්පත් අවබෝධ කරගැනීම අවශ්‍යය.

සාර්ථක ඒවා බවට හඳුනාගත් මැදිහත්වීම් (10-11 පිටු) මාර්ගෝපදේශ මූලධර්මවලට අවධානය යොමුකරමින් අනුරූප කරගැනීම හා පුළුල් කිරීම සිදුකළ හැකිය. එහිදී සලකා බැලිය යුතු කාරණා ඊළඟ පිටුවේ 'වැඩිදුර සාක්ෂි අවශ්‍යය' යනුවෙන් දැක්වේ (10-11 පිටු). ඒවා පුළුල් කිරීමට පෙර ඒ හා සමාන වැඩසටහන් සැකසිය යුතුය. වඩා විධිමත් කළ යුතුය. 'පරස්පර' හෝ 'සාක්ෂි නොමැති' ලෙස හඳුනාගෙන තිබෙන ඒවා වැඩිදුරටත් ඇගයීමට ලක්කළ යුතුය.

.....

a

කාන්තාවන්ට චිරෝභි ප්‍රවණ්ඩත්වය අවසන් කිරීමේ හෝ සමාජභාවී සමානාත්මතාව හෝ කාන්තා සෞඛ්‍යය ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ ජාතික කැපවීම් සමග අනුරූප වීම (උදා: ජාතික සැලැස්මක්, ප්‍රතිපත්තියක්, මූලෝපායක්).⁷

.....

b

සමාජභාවී සමානාත්මතාවේ, අයිතිවාසිකම්වල සහ ආරක්ෂාවේ මෙන්ම අවම 'ප්‍රතිකර්මවල' මූලික මූලධර්ම කෙරෙහි පක්ෂපාතීත්වය හඳුනාගෙන පවත්වාගෙනයාම. ඒ අතරතුරම, භාෂාව හා සංස්කෘතිය ඇතුළු සංදර්භයට අනුගත වීම.

.....

c

සහක්‍රියාවන් සඳහා වැඩසටහන් විසින් බහුවිධ මූලෝපායන් හා මැදිහත්වීම් පුද්ගල, අන්තර් පුද්ගල, ප්‍රජා සහ සමාජ මට්ටම්වලදී තිරසර බලපෑම් වෙනුවෙන් ඒකාබද්ධ කිරීම.

.....

d

ක්‍රියාත්මක කරවන්නන් අතර ධාරිතාව වෙනුවෙන් ආයෝජනය කිරීම සහ පුළුල් කිරීම සහ වෙනස සිදුවීමට හා තිරසර වීමට ඉඩදීම සඳහා ප්‍රමාණවත් තරම් කාලය ලබාදෙන්න.

.....

e

දැනට සිදුවන මූලපිරුම් මත පදනම් වීම. වැළැක්වීමේ කටයුතු දැනට තිබෙන සෞඛ්‍ය, සංවර්ධන හා වෙනත් ආංශික වැඩසටහන් සමග ඒකාබද්ධ කිරීම

.....

f

පරිමාණය සිතේ තබාගෙන සැලසුම් කිරීම. පිරිවැය සහ තිරසරබව සිත්හි තබාගෙන දිගුකාලීනව ආයෝජනය කිරීම.

.....

g

සුළුවෙන් පටන් ගැනීම. ලේඛනගත කිරීම හා ඇගයීම. නවෝත්පාදනය හා සාක්ෂි මත පදනම් වූ වැඩසටහන්කරණය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා පුළුල් කිරීම.

.....

h

වැඩසටහන් සංවර්ධනය කරන්නන් සහ ක්‍රියාත්මක කරන්නන් අතර ඉගෙනීම හා දැනුම බෙදාගැනීම භාවිතා කරන ප්‍රජාවකට උපකාර කිරීම.

.....

ප්‍රගතිය අධීක්ෂණය, අැගයීම හා මැනීම

කාන්තාවන්ට එරෙහි ප්‍රචණ්ඩත්වය වැළැක්වීමේ ප්‍රගතිය කෙටිකාලීනව හා දිගුකාලීනව මැනිය හැකිය.

1. දිගුකාලීනව ගත් කල, වැළැක්වීමේ වැඩසටහන්වල බලපෑම විවිධ ස්වරූපවල කාන්තාවන්ට එරෙහි ප්‍රචණ්ඩත්වය අවම වීම අනුව මැනිය හැකිය
2. ගෝලීය මට්ටමේදී, තිරසර සංවර්ධන අරමුණුවල කොටසක් ලෙස, කාන්තාවන්ට එරෙහි ප්‍රචණ්ඩත්වය වැළැක්වීම සම්බන්ධ ප්‍රගතිය රටවල් විසින් වාර්තා කළ යුතුව තිබේ. දර්ශක දෙකක් යෝජනා කර ඇත.
 - පසුගිය මාස 12 තුළදී, වයස අවුරුදු 15 සහ ඊට වැඩි කාන්තාවන් අතර සමීප සහකරු ප්‍රචණ්ඩත්වය පැවතීම (තිරසර සංවර්ධන අරමුණු 5.2 - සියලු ස්වරූපවල කාන්තාවන්ට සහ ගැහැණු ළමයින්ට එරෙහි ප්‍රචණ්ඩත්වය දුරලීම)
 - වයස අවුරුදු 18දී ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වයේ අත්දැකීම් ලද වයස අවුරුදු 18-29 අතර තරුණ කාන්තාවන්ගේ හා පිරිමින්ගේ අනුපාතිකය (තිරසර සංවර්ධන අරමුණු 16.2 - අපයෝජන, සුරාකෂම, කුට්ටනය සහ වෙනත් සියලු ස්වරූපවල ප්‍රචණ්ඩත්වය හා ළමයින්ට වධහිංසා කිරීම අවසන් කිරීම)

3. කෙටි හා මධ්‍ය කාලීනව, කාන්තාවන්ට චිරෙහි ප්‍රවණ්ඩත්වය පැවතීම අඩුකිරීම සඳහා දායක වන අතරමැදි දර්ශක වැඩසටහන් වර්ග අනුව වෙනස් වේ. උදාහරණ ලෙස, පහත දැක්වෙන ආකාරයේ වැඩිදියුණු කිරීම් වියට ඇතුළත් වේ:

- සමාජභාවී වශයෙන් සාධාරණ ආකල්ප සහ සමාජ සම්මතයන්
- සහකරුවන් අතර සන්නිවේදනය
- කාන්තාවන්ගේ ස්වාධීපත්‍යය, නියෝනය සහ/හෝ ස්වයං සඵලතාව
- ගෞරවය ප්‍රමුඛයෙන් හා කාන්තාවන්ගේ අධ්‍යාපනය

4. වැඩසටහන විසින් අතරමැදි දර්ශක වැඩිදියුණු කිරීමේ හා ඒවා කාන්තාවන්ට චිරෙහි ප්‍රවණ්ඩත්වය පැවතීම අවම කිරීමට දායක වන්නේ කෙසේද යන්න විස්තර කරන වෙනස් කිරීමේ න්‍යායක් දැක්වීම වැදගත්ය.

5. පුළුල් කිරීමට පෙර සහ පුළුල් කිරීම විය සිදුවන විටදීම අධීක්ෂණය කිරීම ඇගයීම වැදගත්ය. එමගින් සාර්ථක වැඩසටහන් සඳහා සම්පත් ආයෝජනය කරන බව තහවුරු කළ හැකිය. අනපේක්ෂිත හෝ භාහිර ප්‍රතිඵල අවම කළ හැකිය. පුළුල් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය විසින් දේශීය සංදර්භයන් සැලකිල්ලට ගනු ලැබේ.

කාන්තාවන්ට චිරෙහි
ප්‍රවණ්ඩත්වය අවසන් කිරීම
ආරම්භ වන්නේ

R E S P E C T

ඉදිරි මග: ක්‍රියාකාරීත්වය සඳහා කැපවීමක්

වෙනස සඳහා කැපවීමක්

අදාළ ආරම්භ කරන්න

සාක්ෂි මත පදනම් වූ විභවීය වටිනාකම සහාය දෙන්න

වෙනත් අය සමඟ චිකතු වන්න

ഉച്ചറാക്കുകയോ അല്ലെങ്കിൽ അതിനെക്കുറിച്ച് ചർച്ച ചെയ്യുകയോ ചെയ്യുന്നവർക്കായി

- a. CUSP (2017), On the CUSP of change: Effective scaling of social norms programming for gender equality, Community for Understanding Scale Up: http://raisingvoices.org/wp-content/uploads/2013/02/6.CombinedCUSPcasesstudies.FINAL_.pdf
- b. Heise L (2011), What Works to Prevent Partner Violence?: <http://strive.lshim.ac.uk/system/files/attachments/What%20works%20to%20prevent%20partner%20violence.pdf>
- c. Salamander Trust (2017), ALIVE[H]E Framework: <http://salamandertrust.net/resources/alivhe-framework>
- d. UN Women (2015), A Framework to Underpin Action to Prevent Violence Against Women: http://www.unwomen.org/-/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2015/prevention_framework_unwomen_nov2015.pdf?la=en&vs=5223
- e. WHO, LSHTM, SAMRC (2013). Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence. Geneva: WHO. http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/85239/9789241564625_eng.pdf;jsessionid=294A291A603A7BCB4B60F588532CE53D?sequence=1
- f. World Health Organization (2016), Violence against women, Intimate partner and sexual violence against women, Fact Sheet: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs239/en/>
- g. World Health Organization and UNAIDS (2013), 16 Ideas for addressing violence against women in the context of the HIV epidemic - A programming tool: http://www.who.int/reproductivehealth/publications/violence/vaw_hiv_epidemic/en/
- h. WHO, LSHTM (2010), Preventing Intimate partner violence and sexual violence: generating evidence and taking action: http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44350/9789241564007_eng.pdf?sequence=1
- i. What Works to Prevent Violence (2014), A global programme to prevent violence against women and girls: A Summary of the Evidence and Research Agenda: <https://www.gov.uk/government/publications/what-works-in-preventing-violence-against-women-and-girls-review-of-the-evidence-from-the-programme>
- j. Ellsberg M., Arango D.J., Morton M., Gennari F., Kiplesund S., Contreras-Urbina M., Watts C (2015), Prevention of violence against women and girls: what does the evidence say? *The Lancet*, Volume 385, No. 9977, p1555–1566: [https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(14\)61703-7/fulltext?rss%3Dyes](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(14)61703-7/fulltext?rss%3Dyes)
- k. Contreras-Urbina M., Heilman B., Von Au A. K., Hill A., Puerto Gómez M., Zelaya J., Arango D.J (2016) Community-based approaches to intimate partner violence : a review of evidence and essential steps to adaptation (English). Washington, D.C. : World Bank Group. <http://documents.worldbank.org/curated/en/907511467996712161/Community-based-approaches-to-intimate-partner-violence-a-review-of-evidence-and-essential-steps-to-adaptation>
- l. World Health Organization (2016), Global Plan of Action to strengthen the role of the health system within a national multisectoral response to address interpersonal violence, in particular against women and girls, and against children: <http://www.who.int/reproductivehealth/publications/violence/global-plan-of-action/en/>
- m. Garcia-Moreno C., Zimmerman C., Morris-Gehring A., Heise L., Amin A., Abrahams N., Montoya O., Bhate-Deosthali P., Kilonzo N., Watts C (2015), Addressing violence against women: a call to action, *The Lancet*, Volume 385, No. 9978, p1685–1695: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(14\)61830-4](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(14)61830-4)
- n. World Health Organization (2016) INSPIRE: Seven strategies for Ending Violence Against Children: http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/inspire/en/
- o. What works to prevent violence against women and girls global programme (2018), Right to play: preventing violence among and against children in schools in Hyderabad, Pakistan: Evidence brief. South Africa: Medical Research Council and UK: UK aid. <https://www.whatworks.co.za/documents/publications/211-right-to-play/file>
- p. Hidrobo M, Peterman A, Heise L (2016), The effect of cash, vouchers and food transfers on intimate partner violence: evidence from a randomized experiment in Northern Ecuador. *American Economic Journal Applied Economics*, Volume 8, No 3, p284-303: <https://DOI:10.1257/app.20150048>
- q. National Resource Center on Domestic Violence (2012), Program and Practice Profiles: Community Advocacy Project, Harrisburg, PA: National Resource Center on Domestic Violence. <http://www.dvevidenceproject.org>
- r. Buller A, Peterman A, Ranganathan M, Bleile A, Hidrobo M, Heise L (2018). A mixed-method review of cash transfers and intimate partner violence in low- and middle-income countries. *The World Bank Research Observer*, Volume 22, No 2, p218-258: <https://doi.org/10.1093/wbro/lky002>
- s. Peterman A, Palermo TM, Ferrari G (2018). Still a leap of faith: microfinance initiatives for reduction of violence against women and children in low-income and middle-income countries. *BMJ global health*, Volume 3, No. 6: e001143. doi:10.1136/bmjgh-2018-001143.
- t. Karakurt G, Whiting K, Van Esch, Bolen S, Calabrese J (2016). Couple therapy for intimate partner violence: A systematic review and meta-analysis. *J Marital Fam Ther*, Volume 42, No. 4, p567-583: doi:10.1111/jmft.12178.
- u. Desai CC, Reece J, Shakespear-Pellington S (2017) The prevention of violence in childhood through parenting programmes: a global review, *Psychology, Health & Medicine*, Volume 22, Sup1, p166-186: DOI: 10.1080/13548506.2016.1271952.
- v. Abramsky T, Devries K, Kiss L, Nakuti J, Kyegombe N, Starmann E, Cundill B, Francisco L, Kaye D, Musuya T, Michau L, Watts C (2014), Findings from the SASA! Study: a cluster randomized controlled trial to assess the impact of a community mobilization intervention to prevent violence against women and reduce HIV risk in Kampala, Uganda. *BMC Medicine*, Volume 12:122: <https://doi.org/10.1186/s12916-014-0122-5>.
- w. Pronyk PM, Hargreaves JR, Kim JC, Morison LA, Phetla G, Watts C, Busza J, Porter JD (2006), Effect of a structural intervention for the prevention of intimate-partner violence and HIV in rural South Africa: a cluster randomised trial. *The Lancet*, Volume 368, No. 9551, p1973–1983: doi: 10.1016/S0140-6736(06)69744-4.
- x. Jewkes R, Nduna M, Levin J, Jama N, Dunkle K, Puren A, Duvvury N (2008), Impact of Stepping stones on incidence of HIV and HSV-2 and sexual behaviour in rural South Africa: cluster randomised controlled trial. *Brit Med J*, Volume 337, No. 7666:a506: doi: 10.1136/bmj.a506.
- y. Sullivan, CM, Bybee, DI (1999), Reducing violence using community-based advocacy for women with abusive partners. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, Volume 67, No. 1, p43-53: <https://cap.vaw.msu.edu/wp-content/uploads/2014/05/Two-year-followup-CAPJCCP.pdf>.

පසු සටහන්

1 මේවා සමීප සහකරු ප්‍රවණත්වය සම්බන්ධ වැරදි කිරීම හා වින්දිතයන් වීම යන දෙකම වෙනුවෙන්.

2 මෙම මූලෝපායන් භත විකිනෙකින් මුළුමනින්ම වෙන්වූ පද්ධති නොවේ. ඒවා විකිනෙක සමග සමපාත වන අවස්ථා තිබේ.

3 නිශ්චිත මැදිහත්වීම් සහ ඒ සඳහා උදාහරණ ඒ ඒ මූලෝපාය යටතේ ලැයිස්තුගත කර තිබේ. එහෙත්, ඒ බොහොමයක් විසින් සෘෂිප්පය මූලෝපායන් හතෙත් එකකට වඩා අයත් වන බහුවිධ අංශ සහිත සහ බහුවිධ මට්ටම්වල මැදිහත්වීම් සම්බන්ධීකරණය/ ඒකාදිධ වැඩසටහන්කරණය නිරූපණය කරනු ලබන බව සටහන් කිරීම වැදගත්ය. ඒවා එක් මූලෝපායක් යටතේ වර්ග කිරීම මගින් මැදිහත්වීම්වල මූලික අරමුණ නිරූපණය වේ. උදාහරණයක් ලෙස, සමාජ සම්මතයන් වෙනස් කිරීම යටතේ වන ඇතැම් මැදිහත්වීම්වලට ද සම්බන්ධතා ශක්තිමත් කිරීම අඩංගු විය හැකිය. ඒ අන්දමින්ම, කාන්තාවන් සම්බලනයන්වීමේ මැදිහත්වීම් තුළ ආර්ථික හුවමාරු උපාංගයක් තිබිය හැකිය. එම නිසා මෙම මූලෝපායන් තනි ඒවා ලෙස නොදැකිය යුතුය. ඒ වෙනුවට ඒවා වනාහි වෙනත් ඒවා සමග සම්බන්ධ කිරීම මගින් ඒවායේ බලපෑම වඩා හොඳින් ඉහළ හැරවිය හැකි වළඹුම් විය හැකිය.

4 සාක්ෂි ශ්‍රේණිගත කිරීම බොහෝදුරට උකහාගෙන තිබෙන්නේ, පර්යේෂණාත්මක සැලසුම්කරණය බොහෝවිට භාවිතා කරන මැදිහත්වීම් සම්බන්ධ එකකට වඩා ඇගයීම්වල ව්‍යුහගත සමාලෝචනවලිනි. සසම්භාවී, පොකුරු වශයෙන් සසම්භාවී සහ අර්ධ පර්යේෂණාත්මක ක්‍රම ඒවාට අයත් වේ. විය අධීකරණ අංශයෙහි මැදිහත්වීම් වැනි ඇතැම් මූලෝපායන් සම්බන්ධයෙන් පිළිගෙන තිබේ. සාමාන්‍යයෙන් ගුණාත්මකභාවයෙන් අඩු යයි සැලකෙන නමුදු, කාල ශ්‍රේණි, නිරීක්ෂණාත්මක සහ හරස්කඩ සැලසුම් වැනි විකල්ප ඇගයීම් ක්‍රම වඩා යෝග්‍ය විය හැකිය. මෙය අලුතෙන් මතුවෙමින් තිබෙන ක්ෂේත්‍රයකි. එම නිසා, අධ්‍යයන සැලසුම් සහ ඇගයීම් සම්බන්ධයෙන් අති විශාල විවිධත්වයක් තිබේ. මෙම සමාලෝචන සහ අධ්‍යයන සඳහා මූලාශ්‍ර යොමුකිරීම් ලෙස සපයා තිබේ.

5 ඇගයීම් සමග සම්බන්ධ වේ. ඇතැම් අධ්‍යයනයන් මගින් සාධනීය බලපෑම් නිරූපණය කළ හැකිය. තවත් සමහර ඒවායහි නිශේධාත්මක බලපෑම් හෝ කිසිදු බලපෑමක් නොතිබීම ප්‍රදර්ශනය කළ හැකිය. එමගින් අවධාරණය කරනු ලබන්නේ මැදිහත්වීම්වල බලපෑම සංදර්භයට අනුව නිශ්චිත වන බවයි. විඛාලය, මැදිහත්වීම් වෙනත් තැනක ඒ අයුරින්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම හෝ අනුරූප කරගැනීම මගින් සංදර්භය හෝ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සාධක වෙත සමීප අවධානයක් යොමුකළ යුතුව තිබේ.

6 ලිංගික අපයෝජන අපරාධ බවට පත්කරන, උරුමයෙහි සමානාත්මතාව ප්‍රවර්ධනය කරන, ළමා විවාහ හා ස්ත්‍රී ලිංගේන්ද්‍රිය විකෘති කිරීම තහනම් කරන, කාන්තාවන්ට සමානාත්මතාව තහවුරු කරන භාරකාරත්ව හා විවාහ නීති, සමාජභාවී සමානාත්මතාව ප්‍රවර්ධනය කරන හා කාන්තාවන්ට එරෙහි ප්‍රවණත්වය සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කරන නීති හා ප්‍රතිපත්ති මෙයට අයත් වේ. අත්අඩංගුවට ගැනීමේ නිශේධ හා නීති ආධාර වැනි යුක්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ හා නීතිය බලාත්මක කිරීමේ සේවා ද එයට අයත් වේ.

7 කාන්තාවන්ට එරෙහි ප්‍රවණත්වය පිටුදැකීමේ ජාතික කැපවීමක් නොමැති අවස්ථාවලදී පවා, කාන්තාවන් සම්බලනයන්වීම, සමාජභාවී සමානාත්මතාව හෝ කාන්තා සෞඛ්‍යය සඳහා වන වෙනත් කැපවීම් තිබිය හැකිය. ඒවා සලකාබැලිය යුතුය.

For more information, contact
Department of Reproductive Health and Research
World Health Organization
20 Avenue Appia
CH 1211, Geneva 27
Switzerland
Fax: +41 22 791 4171
Email: reproductivehealth@who.int
www.who.int/reproductivehealth/topics/violence/en

WHO/RHR/18.19